

จิปาคะกัณท์สถาน

หุ่นจำ

โยนจากเชียงแสนเป็น
ภูมิปัญญาที่อยู่ในสาย
เลือด ดร.อุดมได้ศึกษา
ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยว
กับผ้าจกโบราณ เช่น
ลวดลายต่างๆมีลายแบบ

บ้านคูบัว

ลายโค้งแก่งชันเขีย.

มาผสม

แล้วสีน้ำ ถ้างหน้าดร.อุดมจะ

ชาวไท-ยวน หรือชาวไทยโยนก เป็นกลุ่มชนกลุ่มใหญ่ ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนามาเป็นเวลายาวนาน

ในรัชสมัย สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 ในปี พ.ศ.2347 ได้มีการ นำชาวไท-ยวนอพยพ ออกจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยแยกย้ายกันไป หลายสาย บางส่วนไปอยู่ทางเชียงใหม่ น่าน ลำปาง กลุ่มหนึ่ง ลงมาตั้งหลักปักฐานที่บ้านต้นตาลอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี และมีอีกกลุ่มหนึ่งเดินทางไปตั้งถิ่นฐานที่ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เมื่อต้นเดือนมิถุนายน ทีมงานรายการครอบครัวข่าวได้ เดินทางไปถ่ายทำรายการที่ “จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว” โดย

ภาพแสดงลักษณะบ้านชาวไท-ยวนในอดีต และเครื่องมือเครื่องใช้ในวิถีประจำวัน.

สิ่งของเครื่องใช้ในครัว.

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า.

“จิปาตะกัณฑ์สถาน” เพราะตั้งใจเก็บสิ่งของหลากหลายอย่าง ทั้งของเล็กของใหญ่ ของใหม่ของเก่า ของมีราคาหรือของไม่มีราคาก็รวบรวมมาจัดแสดงเพื่อเล่าเรื่องราวของชาวไท-ยวน หรือไทยโยนก ที่มาตั้งถิ่นฐาน ณ บ้านคูบัว เพื่อให้สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับชาวไทยโยนกและศิลปะ โยนก

ตำแหน่งของ ดร.อุดม ใช้คำว่า “คนอำนวยการ” เนื่องจาก ต้องการสื่อว่าเป็นการทำงานที่แตกต่างจากตำแหน่ง “ผู้อำนวยการ” ท่านกล่าวว่า คนอำนวยการ ในความหมายของท่าน หมายถึง คนที่ลงมือทำงานเองหลายๆอย่าง ทั้งคิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เป็นผู้บริหารแบบที่นั่งขึ้นสั่งการให้คนอื่นทำ

ดร.อุดมให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษ หรือเรียกในภาษาชาวบ้านว่า โคตรเหง้า

ชั้นบนมีห้องแสดงชาติพันธุ์ของชาวจังหวัดราชบุรีจัดแสดง ไทไทย หุ่นจำลองให้เห็นลักษณะรูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ ลักษณะการ ธรรมชาติใน แต่งกาย พร้อมข้อมูลบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของแต่ละชาติพันธุ์ ทำให้ มีทั้งชาวไท-ยวน ไทยทรงดำกะเหรี่ยง มอญ ลาว เวียง ไทยพื้นถิ่น หลายชนิด ไทยเชื้อสายจีน ดันมะหาด

ห้องภูมิปัญญาทอผ้าจาก ซึ่งหลายคนคงเคยได้ยินชื่อเสียงของ ไบตันสัก ลูก ผ้าทอบ้านคูบัว ดร.อุดมบอกว่า ภูมิปัญญาในการทอผ้าของชาว การทำให้

จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว (BAN KHU BUA MUSEUM)

ป้ายชื่อ จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว.

ห้องภูมิปัญญาทอผ้าจาก.

จิปาตะกัณฑ์

โยนกจากเชียงแสนเป็น ภูมิปัญญาที่อยู่ในสาย เลือด ดร.อุดมได้ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าจากโบราณ เช่น ลวดลายต่างๆมีลายแบบ

ลายโค้งแก่งชันเขย.

ลงมาตั้งหลักปักฐานที่บ้านต้นตาลอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี และมีอีกกลุ่มหนึ่งเดินทางไปตั้งถิ่นฐานที่ตำบลคูบัวอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เมื่อต้นเดือนมิถุนายน ทีมงานรายการครอบครัวข่าวได้เดินทางไปถ่ายทำรายการที่“จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว” โดย

ภาพแสดงลักษณะบ้านชาวไท-ยวนในอดีต และเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน.

สิ่งของเครื่องใช้ในครัว.

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทอผ้า.

“จิปาตะกัณฑ์สถาน” เพราะตั้งใจเก็บสิ่งของหลากหลายอย่าง ทั้งของเล็กของใหญ่ ของใหม่ของเก่า ของมีราคาหรือของไม่มีราคาก็รวบรวมมาจัดแสดงเพื่อเล่าเรื่องราวของชาวไท-ยวน หรือไทยโยนก ที่มาตั้งถิ่นฐาน ณ บ้านคูบัว เพื่อให้สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งความรู้เกี่ยวกับชาวไทยโยนกและศิลปะโยนก

ตำแหน่งของ ดร.อุดม ใช้คำว่า “คนอำนวยความสะดวก” เนื่องจากต้องการสื่อว่าเป็นการทำงานที่แตกต่างจากตำแหน่ง “ผู้อำนวยความสะดวก” ท่านกล่าวว่า คนอำนวยความสะดวก ในความหมายของท่าน หมายถึง คนที่ลงมือทำงานเองหลายๆอย่าง ทั้งคิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เป็นผู้บริหารแบบที่นั่งขึ้นสั่งการให้คนอื่นทำ

ดร.อุดมให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษ หรือเรียกในภาษาชาวบ้านว่า โคตรเหง้า มีคำกล่าวว่า “ถ้าไม่มีเหง้า ก็ไม่มีต้น ก็ไม่มีใบ ไม่มีดอก ไม่มีผล” ดร.อุดมกล่าวว่า ความเจริญเกิดขึ้นจากความสำนึกในเชื้อชาติ ในตัวตนของตัวเอง ถ้ามีความสำนึก ปกป้องรักษา และสืบทอด ต่อมาเรื่อยๆ คือการแสดงตัวตนที่แท้จริง

“จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว” เป็นอาคารสองชั้น แบ่งการจัดแสดงออกเป็นหลายห้อง เรียบเรียงเรื่องราวให้ชมจากชั้นล่างไปยังชั้นบน โดยในชั้นล่างบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับที่มาของจิปาตะกัณฑ์สถาน จำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไท-ยวนบ้านคูบัว

ผ้าทอบ้านคูบัว ดร.อุดมบอกว่า ภูมิปัญญาในการทอผ้าของชาว การทำให้เกิด

จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว (BAN KHU BUA MUSEUM)

ป้ายชื่อ จิปาตะกัณฑ์สถานบ้านคูบัว.

ห้องภูมิปัญญาทอผ้าของ.

จิปาตะกัณฑ์

ดร.อุดม สมพร กับคุณยอดมณู ภมรมนตรี.

โยนกจากเชียงแสนเป็น ภูมิปัญญาที่อยู่ในสาย เลือด ดร.อุดมได้ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าจากโบราณ เช่น ลวดลายต่างๆมีลายแบบ

ลายโค้งแก่งชันเขย.

ลายแคทราย.

ราชบุรีจัดแสดง โทน เรียกชื่อลายอะไรบ้าง การย้อมสีเส้นฝ้ายที่นำมาทอด้วยสีจาก
ลักษณะการ ธรรมชาติ ใช้เปลือกต้นไม้ ใบไม้ เปลือกผลไม้ชนิดไหน จะได้สีอะไร
แต่ละชาติพันธุ์ ทำให้ได้รู้ว่า แหล่งที่มาของสีย้อมผ้าในธรรมชาตินั้นมีมากมาย
ของไทยพื้นถิ่น หลายชนิด เช่น เปลือกประดู่ เปลือกสะเดา เปลือกต้นคูณ เปลือก
ต้นมะหาด แก่นฝาง เปลือกผลมังคุด

เป็นชื่อเสียงของ ใบต้นสัก ลูกมะเกลือและยังมีเทคนิค
ทอผ้าของชาว การทำให้เกิดสีโดยใช้พืชสองชนิด

สถาบันบ้านคูบัว

(JIA MUSEUM)

ะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ปัญญาทอผ้าจาก

ะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว

ากเชียงใหม่เป็น
ปัญญาที่อยู่ในสาย
ดร.อุดมได้ศึกษา
หาข้อมูลเกี่ยว
จากโบราณ เช่น
ยต่างๆ มีลายแบบ

โค้งแก่งชันเขียว

ลวดลายการทอผ้าจากแบบโบราณ ที่ชาวไท-ยวนคูบัวนิยม
ทอมีหลายลาย เช่น ลายดอกเขีย ลายหน้าหมอน ลายโค้งแก่ง
ลายกาบ ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก่งชันเขียว ลายกาบชันหัก
ลายเขียชันเขียว ลายมะลิเลื้อย ลวดลายต่างๆเหล่านี้ หากไม่มี
ผู้ศึกษาและสืบทอดก็น่าเสียดาย

นอกจากลายผ้าแบบโบราณที่มีตัวอย่างให้ชมนับร้อยผืน ดร.
อุดมได้ออกแบบลายใหม่ขึ้น โดยได้แรงบันดาลใจจากรูปทรง
ของดอกต้นแคทราย จึงตั้งชื่อว่าลายแคทราย

ดร.อุดม สมพร ได้รับ
การเชิดชูจากศูนย์ส่งเสริม
ศิลปาชีพระหว่างประเทศ
(องค์การมหาชน) ให้เป็นครู
ศิลปาชีพของแผ่นดินปี พ.ศ.2552
ประเภทเครื่องทอ (ผ้า
จากคูบัว)

หนังสือลายผ้าจากบ้านคูบัว
หน้าจำลอง ดร.อุดม สมพร ในห้องทำงาน

ในฐานะช่าง
ออกแบบลายผ้าจากไท-ยวน
ราชบุรี

ดร.อุดม กล่าวว่า "ลายผ้าทุกลาย
เป็นมรดกของบรรพชน ถ้าเก็บไว้เพียงผ้า
นานไปก็เก่าๆแต่เราจะเก็บองค์ความรู้เรื่อง
ผ้าจากไว้ที่นี่"

จิตตะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว อยู่ใน
บริเวณ วัดโขลงสุวรรณคีรี บ้านคูบัว อำเภอบ้านคูบัว
เมืองราชบุรี เปิดให้เข้าชมตั้งแต่ 09.00
ถึง 16.00 น. หยุดทุกวันอังคาร ติดต่อสอบถาม
เพิ่มเติมได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 08-
1763-1989 และ 0-3271-1765

ถ้าจะไปเป็นหมู่คณะติดต่อนัดหมาย
ล่วงหน้า ดร.อุดมจะนำชมเอง หากไปกันกลุ่มเล็กๆเข้าชมได้ตาม
อัธยาศัย โดยไม่ต้องนัดหมาย และไม่มีค่าใช้จ่าย

ใครยังไม่เคยไปชม อยากให้หาโอกาสไปชมสักครั้ง และ
ใช้เวลาศึกษาเรื่องราวข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมมาจัดแสดงให้ชม
ด้วยความตั้งใจเพราะมีรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ หลายอย่างที่น่าสนใจ
แม้แต่บันไดที่ใช้ขึ้นลงระหว่างชั้นยังทำบันไดสองแบบอยู่คู่กัน ให้ได้
ลองเดินขึ้นเดินลง เปรียบเทียบดูว่าแตกต่างกันอย่างไร

มาผสม
กันหรือใส่
สารส้ม จุนสีเข้าไปทำปฏิกิริยา
ห้องอนุรักษ์ผ้าโบราณ
เก็บรวบรวมผ้าโบราณส่วนหนึ่ง
อยู่ในตู้กระจก อีกส่วนหนึ่งเก็บ
ในลิ้นชัก สามารถเลื่อนลิ้นชัก
ออกมาชมผ้าได้การเก็บผ้าโบราณ

จิ | ภาจะ ถักผ้า สักการบ้านคูบัว ออกจากภาควิชาการศิลปวัฒนธรรม

ทอผ้าของชาว การทำให้เกิดสีโดยใช้พืชสองชนิด

สถาบันบ้านคูบัว

(BUA MUSEUM)

พิพิธภัณฑ์สถาบันบ้านคูบัว

พิพิธภัณฑ์ผ้าจาก

พิพิธภัณฑ์สถาบันบ้านคูบัว

แก้งแก้งซ้อนเขียว

ตัวอย่างลายผ้า

อุดม ได้ออกแบบลายใหม่ขึ้น โดยได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงของดอกต้นแคทราย จึงตั้งชื่อว่าลายแคทราย

ดร.อุดม สมพร ได้รับ
การเชิดชูจากศูนย์ส่งเสริม
ศิลปาชีพระหว่างประเทศ
(องค์การมหาชน) ให้เป็นครู
ศิลปาชีพของแผ่นดินปีพ.ศ.2552
ประเภทเครื่องทอ (ผ้า
จากคูบัว)

ในฐานะช่าง
ออกแบบลายผ้าจากไท-ขวน
ราชบุรี

ดร.อุดม กล่าวว่า “ลายผ้าทุกลาย
เป็นมรดกของบรรพชน ถ้าเก็บไว้เพียงผ้า
นานไปก็เก่าๆ แต่เราจะเก็บองค์ความรู้เรื่อง
ผ้าจากไว้ที่นี่”

จีปาดะพิพิธภัณฑ์สถาบันบ้านคูบัว อยู่ใน
บริเวณ วัดโขลงสุวรรณคีรี บ้านคูบัว อำเภอ
เมืองราชบุรี เปิดให้เข้าชมตั้งแต่ 09.00
ถึง 16.00 น. หยุดทุกวันอังคาร ติดต่อสอบถาม
เพิ่มเติมได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 08-
1763-1989 และ 0-3271-1765

ถ้าจะไปเป็นหมู่คณะติดต่อนัดหมาย
ล่วงหน้า ดร.อุดมจะนำชมเอง หากไปกันกลุ่มเล็กๆ เข้าชมได้ตาม
อัธยาศัย โดยไม่ต้องนัดหมาย และไม่มีค่าเข้าชม

ใครยังไม่เคยไปชม อยากให้หาโอกาสไปชมสักครั้ง และ
ใช้เวลาศึกษาเรื่องราวข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมมาจัดแสดงให้ชม
ด้วยความตั้งใจ เพราะมีรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ หลายอย่างที่น่านสนใจ
แม้แต่นับได้ที่ใช้ขึ้นลงระหว่างชั้น ยังทำบันไดสองแบบอยู่คู่กัน ให้ได้
ลองเดินขึ้นเดินลง เปรียบเทียบดูว่าแตกต่างกันอย่างไร

จีปาดะพิพิธภัณฑ์สถาบันบ้านคูบัว ออกอากาศในรายการครอบครัวข่าว
ไปเมื่อวันที่ 10 มิ.ย. ที่ผ่านมา แต่สามารถติดตามชมรายการย้อนหลัง
ได้ใน www.youtube.com ค้นหา “รายการครอบครัวข่าว
ช่อง 5” กด subscribe สำหรับรายการครอบครัวข่าว 5 มีออกอากาศทุก
วันอาทิตย์ เวลา 08.05 น. ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5
แล้วท่านจะไม่พลาดเรื่องราวดีๆ ที่น่าสนใจ
....สวัสดิ์

ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์